

09

Sajany a horké
prameny Šumak:
lázeňský pobyt
v sibiřském stylu

Pohoří Sajany představuje exemplární kus ruské divočiny. Západně od Bajkalu čeká poutníka nerovný boj s nástrahami přírody od podmáčené tajgy přes rozmary počasí až po hmyzí přátele. Na konci zkoušky však bude odměněn horkými prameny a kouzelnou atmosférou ruské pospolitosti. Drsná zkušenost je vykoupena geniem loci místa, které by nikde jinde nemohlo existovat. Kromě toho nám Sajany přinesly zcela novou zkušenost v podobě zraněného kamaráda a jeho zábavně komplikované evakuace vrtulníkem...

Země: Rusko ♦ Rok: 2018 ♦ Počet členů výpravy: 3

Jak vypadá Sibiř? Představte si pět miliónů bříz vedle sebe. A tímhle jsme šli skoro celý první den nástupu pod sedlo Šumak, za nímž se ukrývají horké prameny léčící všechny neduhy světa. Sem tam se ukázalo nějaké to exotické zvířátko jako burunduk nebo kráva. A zejména jsme si několikrát mohli připomenout, z jaké šťastné a bohaté země pocházíme. To ve chvílích, kdy jsme porovnali svoje luxusní batohy s improvizovanými zavazadly kolemjdoucích horských vůdců.

Po březovém zástupu přišla velká změna. Poctivá modřínová tajga. Jejím plusem byly díry v lesním porostu, a tím pádem příležitostný výhled na podhorskou krajinu. Minusem čím dál rozmáčenější terén, který postup zpestřoval sem tam nějakou bažinkou.

Na náladě nám nepřidaly ani zvěsti kolemjdoucích o, slušně řečeno, nehezské předpovědi počasí. Když už jsme se ale dotáhli nad hranici lesa, ani prognóza padajících žab nás nemohla přinutit otočit se zpátky.

Druhý večer si vedle nás rozbili tábor postarší gentlemani, kteří už od pohledu působili dojmem ostřílených pardálů. Jak brzy vyšlo najevo, tihle staří horští vlci mají v okolních kopcích našlapanou slušnou řádku kilometrů a to nejlepší, co se dá v jejich přítomnosti dělat, je snažit se rychle absorbovat co nejvíce jejich zkušeností.

Mimo jiné nám ukazovali, co vše se dá v okolí utrhnout a sníst nebo vypít. Favoritem po divoké cibulce do brkaše²⁴ se stal jistý silně aromatický keřík. Z jeho větviček se dá buď uvařit skvělý čaj, nebo si je můžete jen tak hodit do

²⁴ Více o vaření na horách najdete na zahorami.cz/hory-vareni.

Vodotěsně zabalený foťák – základ úspěšného brodění?

flašky s vodou na průběžné pocucávání. Krom příjemné chuti totiž působí povzbudivě, což se s těžkými kilometry v nohou náramně hodí.

Až mnohem později jsme se dozvěděli, že omamně vonící rostlinka má svou vlastní stránku v červené knize ohrožených druhů. V Sajanech, kde tvořila souvislý porost vytvářející ve vzduchu atmosféru čajovny či cizokrajného chrámu, se nezdálo, že by ji pár kolemjdoucích výrazně ohrožovalo, ale na dostupnějších místech to s jejím přežitím s ohledem na chuť i účinky bude dozajista slabší.

Kamarádi Tom a Ivet, s nimiž jsme utvořili sibiřské expediční družstvo, jsou bezesporu skvělí lidé. Ale přece jen se v určitých okamžicích projevoval fakt, že s podobnými přechody teprve začínali.

Třeba při našem prvním brodu jsem zkušeným okem odhadl námahu potřebnou k překročení neškodného potůčku na tři rychlé skoky. Přátelé se však rozhodli, že si zdolání podle nich divoké a nebezpečné řeky pořádně užijí. A také otestují oblíbený fígl s kondomy, do nichž je údajně záhodno zabalit elektroniku a další na vodu háklivé věci. Marně jsem se jim snažil vysvětlit, že kromě přezutí do sandálů a výběru nejmělkého místa jsou velké přípravy zho-

Asi čtvrtý brod po cestě. Tentokrát bez velkolepé přípravy a bez cavyků.

zbytečné a než se nadějí, budou v bezpečí na druhé straně. Rozhodnutí padlo a brodit museli ve velkém stylu.

Aspoň tak mohli přinést vědě cenný poznatek. Pánské ochrany při navlečení na objekt výrazně jiného než ve výrobě plánovaného rozměru a tvaru rády praskají, a jako pláštěnka jsou tudíž nevhodné.

Jak jsme se blížili k průsmyku Šumak, potkávali jsme čím dál více výprav mířících stejným směrem. Stejnomené horské termální lázně každoročně přitahují na místní poměry slušné zástupy domácích rekreatů.

Největší skupinu tvořili tzv. „ruští skauti“ – banda asi deseti dětí okolo třinácti až patnácti let a pár dospělých jako doprovod. Díky nim jsme svůj slovník obohatili o pojem „dělat věci / jít ruskou cestou“. Což v překladu znamená objektivně blběji a nebezpečněji. S železnou pravidelností si totiž vybírali drsnější stezky a podle nás méně smysluplný způsob překonávání překážek. Příkladem jejich kreativity může být již zmíněný brod, kde se rozhodli, že jeho překonání bude nejlepší po pekelně kluzkých kamenech, jež se navíc povalovaly v poněkud hraniční vzdálenosti pro jistý krok.

Když zrovna neprší, umí být Sibiř krásná.

Jak jsme tak obouvali boty a sundávali zbytky kondomů z foťáku a peněženek, tipovali jsme si, kolik mládežníků popadá do ledové vody. Nakonec si nedobrovolnou koupel zvolila přibližně třetina výpravy.

Šosy si nenamočilo ještě více svěřenců jen díky jednomu z jejich vedoucích, blondatému mládenci, jehož jsme si pro sebe pojmenovali Mrazík. Na první pohled působil jako typický mladý floutek, ale rychle nám došlo, že právě díky němu většina výpravy dojde do svého cíle v nepoškozeném stavu. Mrazík nepodléhal typickým lidským slabostem, jako jsou bolest či pocit chladu. Trpělivě stál téměř po kolena v šíleně studené vodě a pomáhal dětem na druhý břeh. V té samé vodě, kde mi stačilo pár vteřin, abych přestal cítit nohy.

Další výraznou postavu z téže skupiny představovala Matka. Očividně otrlá dáma, jež si kromě velkého báglu na zádech navíc nesla na hrudi zhruba roční dítě. Za mě osobně je přechod Sajan k horkým pramenům Šumak celkem drsnou záležitostí. Kombinace typického pošmourného počasí, rozrytého terénu a vysokého sedla dá zabrat, i když vláčíte pouze věci nezbytné k vlastnímu přežití. Všechna čest té paní.

Stoupání do sedla se odvíjí přesně v duchu „proč to, sakra, dělám?“. Člověk se pomalu plazí vzhůru, pochybuje o svém duševním zdraví a pak se najednou ocitne v dočasném cíli a s otevřenou pusou hledí na druhou stranu hor – na jezera pod sebou a štíty nad nimi... Zas to jednou stálo za to.

Někde za průsmykem nám konečně došlo, jak se to má v Sajanech s počasím. Opakující se vzor velel, že vždy část dne bude obzvláště hnusně, avšak s trochou štěstí se na pár hodin ukáže i sluníčko, jež dodá zmoženému duchu vůli pobývat s radostí na světě. Jen jsme nikdy nevěděli, v jakém pořadí se výměna odehraje. Zda se lijavec dostaví už ráno, k obědu, nebo až na odpolední čaj, byla čistá loterie, která znesnadňovala plánování pochodu.

Poslední den sestupu do lázní nám zkomplikoval také terén. Podle mapy měly za jezery následovat tři hodinky pohodového klesání. Reálně si naše výprava zakusila sedm hodin průstupu tankondromem po válečném cvičení.

Když jsme zrovna nešli aktivním potokem, bylo věčně podmáčené lesní podloží na stezkách rozryto nohama pramenuchtivých poutníků, a tak jsme neustále něco oblézali. Pro kousek normální pěšiny bych tehdy obětoval kus večere. Na věčných mikrokrocích nahoru a dolů jsme místo decentního klesání absolvovali úhrnem pár set metrů převýšení. Samozřejmě i pár brodů se po cestě našlo, ale už se obešly bez sáhodlouhých příprav a větších komplikací.

Dokud nás svou laskavostí oblažovalo slunce, připadala nám zdejší příroda nádherná. Pestré lesy i luka, příjemné kopečky a obrovský vodopád brnkaly libými tóny na naše romantické duše nehledě na stav cesty. Jenže na posledních několik hodin se z nebe spustil lezavý déšť, který mě přinutil přepnout na autopilota. Ten vedl mé kroky, aniž bych se musel sám sebe neustále ptát, kdy už tam budem. Jediný smysl mému pohybu dávala jistota, že jednou to skončí, a až se tak stane, přijde sucho, teplo, jídlo a horká koupel.

Před posledním brodem jsem byl už psychicky a fyzicky tak nalomený, že jsem se vykašlal na přezouvání a nastoupil do řeky rovnou v pohorkách. Cíl byl již na dohled a tam se boty vysuší. Špagátovou konstrukci, která zde sloužila jako jištění, jsme pochopitelně překřtili na „ruský most“. Řekněme, že zahrabání druhého konce lana přes divokou řeku do pomenší hromádky kamenů není zcela podle evropských bezpečnostních norem.

Překonáním finální nástrahy jsme si po třech dnech cesty mohli konečně pogratulovat: „Vítejte na Šumaku.“

V srdci hor, na soutoku řek Pravý a Levý Shumak, leží dobře ukryté komunitně utvářené radonové lázně. Genius loci vyzařující ze všeho v okolí je hustší než charisma Jamese Bonda.

Naše chatička č. 22.

Ačkoliv zde funguje malá komerční *turbáza*, kde se dá za mírně hříšný peníz ubytovat se vším myslitelným komfortem, většina návštěvníků bydlí zadarmo ve svépomocí vybudovaných chatkách, jimž se říká *zimovje*.

Každé ráno lázeňští hosté vyrážejí s nezbytným hrníčkem a podprdelníkem na ozdravné procedury čítající popíjení rozličných minerálních pramenů, načež svým tělesným neduhům dopřejí radonovou termální koupel. Na tělo i ducha působí blaze také vycházky po kouzelné horské přírodě a hlavně atmosféra ruské pospolitosti, do které každý zapadne, i kdyby nechtěl.

Komu se zají lázeňské pohodlí, může vyrazit vstříc divočině, která Šumak obklopuje, a poprat se s nevypočitatelnými sedly okolních hřebenů nebo strávit pár chvil poblíž nádherných bezejmenných jezer a vodopádů.

Kromě tělesných radostí se zde nezapomíná ani na duchovní rozměr existence. Celé místo je vyzdobeno soškami nejrůznějších duchů a bůžků, jimž se v případě potřeby skládají obětiny v podobě drobných předmětů nebo barevných pentlí. Mimo tato přírodní božstva má na Šumaku své zastoupení i buddhistický klan. Jelikož burjatský kraj je z velké části nakloněn právě tomuto náboženství, stojí v lázních také malý dacan. Tím nemyslím zlobivého chlapce, ale typickou svatyni.

Potřebujete-li oblažit karmu, není nic lepšího než se oddat očištnému a meditativnímu obřadu kora. Ten spočívá v mnoha obchůzkách kolem svatého